

Додатки

Автор: Шпортун Наталія Миколаївна

Дидактичні ігри на уроках української мови під час вивчення частин мови

Гра «Впіймай свою частину мови»

Учні діляться на три команди «Іменники», «Прикметники», «Дієслова». Учитель називає слова, які належать до різних частин мови. Діти впізнають свою частину мови і піднімають руки.

Гра «Знайди зайве»

Учитель називає чи показує картки з іменниками. Серед них учні знаходять зайве слово і аргументують свій вибір.

Наприклад : очерет, осока, суниця, синиця. (зайве слово синиця – назва птаха).

Гра «Доберіть загальну назву»

Учитель називає іменники, кидає м'яча учневі. Учень добирає і називає загальну назву до названих іменників.

Наприклад: калина, малина, смородина, агрус – ... (загальна назва – кущі).

Гра «Істоти - неістоти»

Учитель називає іменники назви істот – діти плескають в долоні, якщо називає назви неістот – сидять спокійно.

Гра «Добери власний іменник»

Учитель називає загальний іменник, до якого учні добирають і називають власну назву.

Наприклад: дівчинка – _____, хлопчик – _____, лялька – _____, місто _____, річка – _____, країна – _____.

Гра «Чарівники»

Від поданих прикметників або дієслів учні утворюють спільнокореневі іменники.

Наприклад: смішний – ... (сміх), лінивий – ... (лінь), мелодійний – ... (мелодія);

співати – ... (спів), зустрічати – ... (зустріч), грати – ... (гра).

Гра «Сімейка»

Учитель називає іменники, до яких учні добирають споріднені іменники різного роду.

Наприклад: кіт – кішка, кошеня; лис – лисиця, лисеня, заєць – зайчиха, зайченя.

Гра «Третій зайвий»

Учитель називає іменники. Учні визначають і називають, аргументуючи свій вибір, зайве слово.

Наприклад: світло, літо, день. Зайве слово – день (ч.р.)

Гра «Я - тобі, ти - мені»

Учитель називає слово, учень «повертає» йому синонім до нього.

Наприклад: азбука – ... (абетка, алфавіт)

Гра «Так чи ні»

Ведучий задає питання, група учнів по черзі дає відповіді на поставлені запитання. Якщо інші учні класу згодні – підносять картку «Так», якщо не згодні – «Ні».

Наприклад:

- 1) Чергування буває в іменниках чоловічого, жіночого і середнього роду.
- 2) Чергування відбувається в кінці основи.
- 3) Чергуються літери г,к,х – з, ц, с.
- 4) Чергування буває в давальному і місцевому відмінках.

Гра «Контролер»

Знайти словосполучення, які не відповідають вивченим правилам (дошки чи з картки). Пояснити вибір.

Наприклад: директорові Івану Сергійовичу, братові Степану, Дідусеві Василеві, сусіду Івану.

Гра «Хто більше?»

До поданих іменників учні добирають якомога більше прикметників.

Наприклад: мова (яка?) – ... , ... , ...

Гра «Однина чи множина»

Учитель називає словосполучення прикметник + іменник. Якщо називається словосполучення у множині, то руку піднімають хлопчики, якщо у однині – дівчатка.

Гра «Відгадай іменник»

На картках з однієї сторони записані прикметники. Учень бере картку, читає слова і добирає до них відповідний іменник. Перевертає картку іншою стороною і перевіряє за зображенням предмета правильність своєї відповіді.

Наприклад: велика, довгаста, жовта, духмяна, солодка ? (Диня).

Гра «Знайдіть зайве»

Учитель називає прикметники. Учні визначають і називають, аргументуючи свій вибір, зайве слово.

Наприклад: Літній, зимовий, книжковий, біла.. Зайве слово – біла (ж.р.)

Кольорові, садове, шумні, розкішні. Зайве слово – садове (с.р.).

Глибоке, осіннє, молодь, стареньке. Зайве слово – молодь (іменник).

Гра «Визнач час»

Учитель читає речення. Учні визначають час дієслова і сигналізують картками.

Наприклад: Розуму за гроші не купиш. І сила перед розумом никне. Розуму людина вчиться увесь вік. Що нині утече, то завтра не зловиш. Мудрим ніхто не вродився, а навчився.

Гра «Зайве дієслово»

Учитель називає дієслова. Учні визначають і називають, аргументуючи свій вибір, зайве слово.

Наприклад: кричати, горлати, грати, галасувати. Зайве слово – грати, інші дієслова – синоніми. Малювала, стрибала, стоїть, співали. Зайве слово – стоїть, інші дієслова всі минулого часу.

Гра «Дієслово - антонім»

Учитель називає дієслово. Учень у відповідь називає антонім до даного слова.

Наприклад: наступати - ... , згорнути - ... , замкнути - ... і т.д.

Гра «Дві букви»

Учні пригадують і за визначений час якомога більше записують слів, які відносяться до певної частини мови, до складу яких входять дві однакових букви.

Наприклад:

Іменники: держава, шеренга, ... Прикметники: зелений, молочна, ... Дієслова: кричить, танцювати, ... Займенники: тебе, мене, ... Числівники: вісім, ... Прислівники: щогодини, посередині, ... , тощо.